

Misjonsaktuelt:

Studenter og misjon

AV PER ANDERS NORDENGEN

Misjon og studentarbeid har alltid virket gjensidig berikende på hverandre. Rike misjonstider har opp gjennom historien vist seg å føre til økt aktivitet i det kristne studentarbeidet, samtidig som vekkelse blant studenter har ført til oppgangstider for misjon.

I det følgende skal vi trekke fram noen glimt fra det kristne studentarbeids begynnelse ved Universitetet i Kristiania, for å se hvordan misjonen dengang førte til økt engasjement i studentverdenen, og omvendt.

Årsaken til at vi velger et historisk tilbakeblikk i en «Aktueltspalte» er overbevisningen om at nettopp sammenhengen mellom studenter og misjon dengang, gir utfordrende perspektiver både på vår tids misjonsarbeid og på dagens innsats i studentverdenen.

Den første studentforening

I 1881 startet det første organiserte arbeid blant studenter her i landet. Da ble nemlig Studentenes Misjonsforening stiftet ved Universitetet i Kristiania.

I en tid preget av nye strømninger innen politikk, vitenskap og kunst, ble kristendommen av mange sett på som et hinder for alle tidens nye impulser. Ved Universitetet var all interesse for kristne spørsmål forbeholdt de teologiske studentene, og disse ble igjen av medstudentene oppfattet som «uvitende fossiler» uten kontakt med datidens kulturliv. Biskop Arne Fjeldbu* karakteriserer 1880-årenes studentliv som «det som er mest fjernt fra kristelig tro og moral» (s. 39), mens prof. S. Michelet* sier at «aldri før eller senere har vistnok Kristendommens magt og anseelse været så ringe indenfor studentverdenen ved Kristiania Universitet som just i årene omkring 1880» (s. 7).

I en slik tid var det altså at de kristne studentene organiserte seg i Studentenes Misjonsforening. Denne foreningens eksistens repre-

senterte noe helt nytt ved Universitetet, og fikk etterhvert stor betydning.

Allerede på stiftelsesmøtet fikk man avverget tanken om at foreningen bare skulle være for teologiske studenter. En ikke-teolog ble med i det første styret, og man ønsket allerede fra starten å sikte mot alle kategorier studenter. Dermed fikk foreningen brutt med den innarbeidede tankegangen om at kristendommen bare var noe som vedkom teologer. «Men fra nu av er det slått fast at kristendom og kristenliv ikke er en fagsak, ikke et embedsstudium, men noe som vedkommer alle studenter» (Fjeldbu s. 39).

Dessuten ville foreningen vise at kristendom ikke bare er teori, men først og fremst praktisk og hverdagslig kristenliv. Ved å vektlegge dette så sterkt som man gjorde, «betegner denne forenings stiftelse i virkeligheten det *betydningsfuldeste vendepunkt* i det kristelige studenterliv ved vort universitet . . . Fra dette øieblik af existerer kristendommen formelt som en livsinteresse, som ble båret frem for studentene med krav på at vedkomme også de». (Michelet, s. 9).

Formål og utbredelse

30 studenter var tilstede på stiftelsesmøtet som vedtok foreningens formål: «at gjøre missionsvirksomheden kjendt og kjær blant studenterne». Allerede etter ett år hadde foreningen 80 medlemmer, mens årsrapporter viser at det var 122 medlemmer i 1885, og 166 fire år senere. De teologiske studentene utgjorde hele tiden flertallet i foreningen. Medlemsoversikter viser at 15–20 % av dens medlemmer var ikke-teologer.

Når en gjør oppmerksom på at det samlede studenttall ved Universitetet på denne tiden var ca. 1500, er det forståelig at misjonsforeningen etter kort tid gjorde seg sterkt gjeldende i studentmiljøet.

Hvorfor misjonsforening?

I en tid med så liten interesse for kristendommen blant studentene kan en spørre hvorfor det nettopp var en *misjons*-forening som skulle bli bærer av det kristne studentarbeidet. Fra studentsynspunkt måtte det vel ha vært viktigere å starte en forening som tok sikte på studentene, framfor å samle seg om «hedningene langt borte»? Som årsaker til at det nettopp var en misjonsforening som startet det første kristne studentarbeidet her i landet, og til at den fikk så stor utbredelse som den fikk, kan pekes på følgende:

For det første var hedningemisjon den saken som lettest kunne samle de kristne til felles innsats og samarbeid. «At sammenslutningens formaal just var missionen, var i samklang med hele vort kristenliv, idet missionen havde været den eneste kristelige virksomhed, den hele kristne almenhed havde samlet sig om i organiseret, aktivt og vedholdende arbeide» (Michelet, s. 10).

For det andre viste det seg også her at engasjement for misjonsarbeidet fører til at man tar oppgavene i nærmiljøet mer alvorlig. Som vi skal se i det neste avsnittet, er det nettopp student-misjonsforeningen som setter igang aktiviteter og tiltak som tar sikte på å nå studentene med evangeliet. Michelet, som i mange år var foreningens sekretær, sier at fellesskapet innad i foreningen nettopp førte til «trang til å hjelpe andre til troen på Kristus», og at «missionsforeningen i virkeligheten, trods sin begrænsning eller måske rettere just ifølge sin begrænsning, virkede som den sterke og hensiktsmæssige spore både til personlig oppbyggelse og til indremissionsarbeide blandt kameraterne» (s. 24). Det skulle vise seg at det var medlemmene i misjonsforeningen som ble bærere av det kristne arbeidet som i årene etter 1881 fant sted på Universitetet.

Og for det tredje er det i misjonsengasjementet en spennende vekselvirkning som innebærer at man ikke bare gir, men samtidig får berikende impulser og utfordringer for sin egen del. «Og slik gikk også her», sier Fjeldbu (s. 39): «vel ga studentene sin interesse og sin tid og merkelig nok også litt penger til det fjerne formål, men de fikk mere igjen i form av åndelig berikelse, i form av utdypelse av det kristelige liv, i form av den kjærlighet, som alltid blir stående». Og Michelet sier om denne vekselvirkningen som gjorde seg sterkt gjeldende blant misjonsforeningens medlemmer at «intet andet arbeide er i stand til i samme grad som missionen saavel at samle de kristne som at virke tilbage på dem selv til berigelse og uddybelse for deres eget kristlige liv» (s. 10).

Initiativ på Universitetet

Det ble altså studentenes misjonsforening med formålet «at gjøre missionsvirksomheden kjendt og kjær blant studentene» som startet opp det første kristne studentarbeidet her i landet. Parallellt med ytre-misjons engasjementet vokste det i foreningen fram en stadig sterkere trang etter å nå også medstudentene med evangeliet, og det ble etterhvert satt igang en rekke tiltak på Universitetet:

Allerede i 1883 ble det på formannens (Kr. Mart. Eckhoff) initiativ opprettet såkalte «*broderkretser*». Disse oppsto ut fra behovet om mindre grupper for fortrolig samtale og felles bønn. Fellesskapet i disse broderkretsene skapte behov etter å gjøre seg gjeldende i studentverdenen: «Disse studentene, som kjente det kristelige livs kraft og betydning og hvis aktivitet var nærmest utløst i arbeide for hedningene, begynte å kjenne kravet etter å henvende seg til den almindelige studentverdenen» (Fjeldbu s. 43).

Resultatet ble at misjonsforeningen i 1885 tok initiativet til *vekkelsesmøter* for studenter. Etterat det første møtet ble arrangert i Ynglingeforeningens lokaler, flyttet de over til Studentersamfunnet: «Det blev fortalt, at der oppstod alvorlig forbløffelse i læsevæselserne da man fikk høre unison salmesang lyde i Samfundets lokaler; slikt var ikke hændt i mands minde. Men mødet var godt, lokalet tålelig godt besat. Og møderne fortsattes – nogle få om året. Først blev den lille sal overfyldt, så man turde vove at flytte over i den store samfundssal. Om en tid var også denne fuld, over 300 tilstede i møderne» (Michelet. s. 26).

Disse vekkelsesmøtene fortsatte man med til langt ut i 1890-årene.

I 1887 ble et betydningsfullt initiativ satt igang, idet man startet opp med *Universitetsgudstjenester* i Universitetets festsal. «. . . universitetets prekenstol har hatt en uvurdelig betydning i alle år. Hvad tilhørerne angår, så har «menigheten» ialfall til tider hatt en videre omkrets enn nogen kirke eller kristelig organisasjon har formådd å favne. Akademikere, som ikke kunde føle sig hjemme i det kristelige studentlivs øvrige samfund, har funnet veien til universitetets gudstjenester» (Michelet. s. 45).

To år senere la studentenes misjonsforening fram en plan om et *nordisk studentmøte*. I 1890 ble så det første «skandinaviske studentermøde med kristeligt program» arrangert i Danmark. 170 studenter fra de tre skandinaviske land var tilstede, og «for disse deltagere stod Hillerød-møtet som et stort skille i vårt åndsliv. Den ting at 170 studenter fra nordens land kunne møtes for å tale om kristendom fra møtets begynnelse til ende, stod for dem som en så besynderlig ting, at vi i våre dage vanskelig kan gjøre oss begrep derom» (Fjeldbu, s. 51).

De nordiske studentmøtene fikk større og større oppslutning. Michelet, som selv var tilstede på flere av dem, sier at «hermed var – ni år efter missionsforeningens stiftelse – virkeliggjort den måske betydningsfuldeste nye indsats, som foreningen indtil da havde gjort

i Norges, ja hele Nordens kristelige studentliv. Også disse studentmøder havde som program ikke spesielt at arbeide for missionen, men i det hele at styrke og utvikle det kristelige liv og dermed tillige drage til troen dem, som hidtil havde stået fjernere . . . Særlig var de hvert andet år tilbakevendende store nordiske møder stadig en følelig tilskyndelse både til et rigere åndeligt liv og til en øget virksomheds-
trang» (s. 27).

Virkningene av det første nordiske studentmøte ble fort merkbare i misjonsforeningen. Deltagerne kom tilbake med fornyet inspirasjon og glød etter å nå sine medstudenter. Dette resulterte allerede samme høst i et *leseværkelse for studenter*. Hovedhensikten med dette var å ha et sosialt samlingssted hvor de kristne studentene «kunne gjøre noget godt for fjernerestående kamerater» (Michelet. s. 28).

Det bør også nevnes at studentmisjonsforeningen mot slutten av 1890-tallet nedsatte en «komite til anordning af forelæsninger over missionsvidenskab ved Universitetet», som i de påfølgende år arrangerte flere slike forelesninger.

Det kunne vært nevnt flere initiativ som ble satt igang av studentenes misjonsforening på Universitetet. Men vi nøyer oss med disse glimtene for å vise hvordan vekselvirkningen mellom ytre-misjonsengasjement og økt virksomhet i nærmiljøet gjorde seg gjeldende i oppstartingen av det kristne studentarbeidet.

Studenter og misjon idag

Vår tids studentarbeid har mye å lære av den utholdenhet, iver, dristighet og oppfinnsomhet som preget medlemmene av den første studentforening her i landet. Selvom det organiserte studentarbeidet idag ikke har noen direkte tilknytning til misjonsarbeidet, men drives av organisasjoner og stiftskapellaner som har «spesialisert» seg på arbeid blant studenter, er jeg overbevist om at et nært samarbeid mellom misjon og studentarbeid vil være berikende for begge parter. Her ligger det en stor utfordring ikke bare til de som arbeider i studentverdenen, – men likefullt til misjonsorganisasjonene om å tilrettelegge misjonsutfordringen på en engasjerende måte for dagens studenter.

Studentlaget (NKSS) er vel den studentorganisasjonen som har lagt størst vekt på å holde kontakt med misjonsorganisasjonene, og de har alltid betont verdien ved å framholde misjonsdimensjonen i sitt arbeid.

NMS opprettet som den første misjonsorganisasjonen en egen studentpreststilling for 3 år siden (selv om landsstyret allerede i 1914 foreslo å ansette egen studentsekretær, «der besøker de høiere undervisningsanstalter»). Denne stillingen er på ingen måte tenkt som «konkurrans» til det eksisterende studentarbeidet, men er snarere en håndrekning for å styrke det arbeidet som er igang, samtidig som man gjennom denne stillingen ønsker å presentere misjonsutfordringen i studentverdenen.

Erfaringer fra studentarbeidet i Oslo synes å vise at misjonen også idag kan utfordre og inspirere studenter. Det ser også ut til at misjonen kan samle de kristne studentene til felles innsats og samarbeid. Som eks. kan nevnes at det sist vinter ble arrangert en «studentenes misjonsuke» på Universitetet, som alle de kristne studentorganisasjonene gikk sammen om.

En enda større tilnærming mellom misjon og studentarbeid vil helt sikkert føre til berikelse for begge parter også idag. Misjonsorganisasjonene er iallefall avhengige av engasjerte studenter for å kunne møte utfordringene i tiden framover, samtidig som misjonsdimensjonen kan gi inspirasjon og fornyelse i studentarbeidet som tilfellet var for 100 år siden. «Thi intet andet kan i længden erstatte velsignelsen ved at arbeide for missionen. Dette arbeide lærer, bedre end noget andet, at se stort på Guds gjerning, men vurdere sig selv ydmykt, og se med tro på Guds vilje, løfte og pålæg, men ikke overvurdere menneskenes magt; det opøver i troens og kjærlighedens udholdenhed; det sætter de store mål og giver de store linjer» (Michelet, s. 42).

NOTER:

- * Sitatene i artikkelen er hentet fra: Arne Fjellbu. Kristelig studentliv i Norge. Oslo 1926, og S. Michelet's artikkel: Studenternes missionsforening, i: VÆR MED. Festskrift i anledning 25-årsdagen for studenternes missionsforenings stiftelse. Kristiania 1906.